

Lintulan Pyhän Kolminaisuuden luostarin sisaren, nanna Ksenia luento lauantaina 19.2.2022 Mikkelin Paukkulassa pidetyssä ”Pyhät ja pyhyys ortodoksisuudessa” -seminaarissa.

Pyhien kautta tapahtuvat ihmeet

Esitelmän aiheena on pyhien kautta tapahtuvat ihmeet, mutta ensiksi on hyvä palauttaa mieleen se kaikkein suurin ihme, mikä maailman historiassa on koskaan tapahtunut. Se on Jumalan Pojan lihaksi tuleminen, Hänen syntymisensä ihmiseksi tänne maan päälle ja ylösnousemus. Pyhä **Johannes Kronstadtilainen** on todennut Kristuksen ylösnousemuksesta, että meille riittää tuo yksi suunnaton ihme, jonka Kristus teki kerran ja ainiaaksi. Muita ihmeitä ei tarvita. Ylösnousemus on meidän uskomme perusta. Sen rinnalla kaikki muut ihmeet kalpenevat.

Toinen ihme, joka on syytä mainita tässä heti aluksi, on eukaristian ihme. Viikosta toiseen leipä ja viini muuttuvat liturgiassa Kristuksen ruumiiksi ja vereksi, jotka jaetaan uskoville. Mikä on tuo liturgia, joka yhä uudelleen toimitetaan kirkoissa eri puolilla maailmaa? Pohjimmiltaan se on hetki Jumalan valtakunnan todellisuutta maan päällä. Tähän viittaa liturgian alkusiunaus: ”Siunattu olkoon Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen valtakunta nyt ja aina ja iankaikkisesta iankaikkiseen. Amen.” Eli liturgiassa me ikään kuin astumme joka kerta pois tästä ajasta ja tämän ajan todellisuudesta Jumalan valtakunnan todellisuuteen, jossa eukaristian ihme tapahtuu.

Miten tämä liittyy pyhien kautta tapahtuviin ihmeisiin? Siten, että Pyhien ihmeetkin ovat heijastusta Jumalan valtakunnan todellisuudesta, joka on tyystin erilainen kuin tämän meidän rajallisen ja rajoittuneen maailmamme todellisuus.

Palautetaan ensin mieleen ortodoksinen käsitys kirkosta. Kirkko koostuu kahdesta osasta, taistelevasta maanpäällisestä seurakunnasta, johon me elävät ihmiset kuulumme, ja toisaalta riemuitsevasta taivaallisesta seurakunnasta, johon kuuluvat pyhät. Yhdessä pyhien kanssa me muodostamme Kirkon, Kristuksen Ruumiin.

Tämän voi ilmaista myös siten, että me elämme pyhien kanssa ikään kuin samassa talossa, mutta talon eri huoneissa. Pyhien huone on avara ja täynnä valoa, meidän huoneemme on kovin hämärä, joskus melkein pimeä. Mitä tapahtuu, kun huoneiden väliseen seinään porataan pieni reikä? Kirkas valonsäde tunkeutuu silloin pimeään huoneeseen ja herättää siellä elävissä ihmetystä ja ihastusta. Tuo valonsäde on sitä samaa Jumalan valtakunnan todellisuutta, jota koemme liturgiassa. Se on

sitä todellisuutta, jossa Jumala sanoo ”Tapahtukoon näin” ja niin tapahtuu. Se on sitä todellisuutta, jossa ihmeitä tapahtuu. Se minkä me koemme ihmeenä, on kaikkivoivan Jumalan valtakunnassa luontevaa todellisuutta.

Yhteys meidän ja pyhien välillä

Palataan pyhiin. Me olemme pyhien kanssa saman talon asukkaita, saman Kirkon, Kristuksen ruumiin jäseniä. Ja näin ollen me tietysti olemme yhteydessä toisiimme ja huolehdimme toinen toisestamme (ks. 1. Kor. 12:12-30).

Miten tämä keskinäinen yhteys meidän ja pyhien välillä ilmenee? Meidän puoleltamme se ilmenee rukouksena, eli me muistamme pyhiä rukouksessa, pyydämme heiltä apua. Meidän rukouksemme pyhien puoleen on kuin seinään koputtamista: ”Hei, sinä siellä, kuuletko? Nyt tarvittaisiin tällaista apua!”

Entä pyhät sitten? He elävät ikään kuin talon yläkerrassa, josta he katselevat kahteen suuntaan (ylös ja alas). Pyhä **Siluan Athosvuorelainen** on sanonut, että pyhät näkevät taivaan ihanuuden ja valon, ja Jumalan kunnian ja Herran kasvojen kauneuden. Mutta samalla he näkevät meidän elämämme ja asiamme. He tietävät murheemme ja kuulevat rukouksemme. Maan päällä eläessään pyhät oppivat Jumalan rakkautta, ja kenellä on rakkaus maan päällä, hän vie sen mukanaan iankaikkiseen elämään Taivaan Valtakuntaan, missä rakkaus kasvaa ja tulee täydelliseksi. Jos rakkaus ei täällä voi unohtaa veljeään, niin sitä suuremmalla syyllä pyhät eivät unohda meitä vaan rukoilevat meidän puolestamme.”

Avainsana on **rakkaus**. Pyhät voisivat uppoutua Jumalan katselemisen ihanuuteen ja autuuteen ja unohtaa kaiken muun, mutta rakkaus ei salli sitä. Käskey rakastaa lähimmäistä on juurtunut pyhien sydämeen. Jo maan päällä eläessään pyhät rukoilivat ihmisten puolesta. Ja nyt taivaissa he haluavat vain, että kaikki ihmiset pelastuisivat ja että kaikki saisivat nähdä Jumalan kunnian ja sen kirkkauden, jonka he itse näkevät. Pyhittäjä Siluan onkin sanonut, että pyhät syleilevät rakkaudellaan koko maailmaa.

Eli lyhyesti sanoen, pyhien suhde meihin ilmenee rakkautena ja auttamishaluna. Pyhät rukoilevat meidän puolestamme ja ovat valmiita auttamaan, silloinkin kun me emme itse tiedä sitä.

Meidän puolelta yhteydenpito pyhiin on muistamista ja rukousta, avun pyytämistä, myös kiittämistä.

Kerron yhden esimerkin. Tämä tapaus on peräisin **Sergei ja Herman Valamolaisten** ihmeistä.

Vuonna 1849 Laatokan Karjalassa erään karjalaisperheen poika sairastui rokkoon, joka vioitti pojan silmää. Poika oli muutenkin hyvin heikossa kunnossa, kuolemaisillaan. Kerran perheen isä seiso i konien edessä rukoilemassa pojan puolesta ja pyysi apua pyhiltä Sergeiltä ja Hermanilta. Samassa sairas poika huusi kovalla äänellä:

- Isä, kuka on tuo munkki, joka seisoo sängyn vieressä?

- Mikä munkki, eihän täällä ole ketään! isä vastasi.

Mutta tähän poika sanoi:

- Miten niin ei ole. Ihan äsken hän otti pullosta jotakin ja voiteli kipeän silmän, ja nyt minä näen.

Isä meni kiireesti lapsen luo ja näki, että silmä oli parantunut, ja pian poika toipui kokonaan.

Isä ymmärsi, että pojan oli parantanut jompikumpi Valamon ihmeidentekijöistä ja kävi tämän jälkeen usein Valamossa kiittämässä pyhittäjäisiä Sergeitä ja Hermania.

Kirkon kokemus on tulvillaan vastaavia kertomuksia pyhien avusta. Tapahtuvien ihmeiden määrästä antaa jonkinlaisen kuvan esimerkiksi juuri Sergei ja Herman Valamolaisten ihmeiden kokoelma, jota säilytetään Valamon luostarin arkistossa Heinävedellä. Se on peräisin 1800-luvulta igumeni Damaskinin ajalta ja siihen on kirjattu yli 600 ihmettä. Suurin osa niistä on hyvin lyhyitä parantumisihmeitä, joissa todetaan, miten sen-ja-sen niminen talonpoika siltä-ja-siltä paikkakunnalta sairastui tiettyyn tautiin, rukoili apua Sergei ja Herman Valamolaisilta, lupasi jotakin, jos paranee (sytyttää tuohuksen, mennä käymään Valamossa tms. – jonkinlainen tällainen lupaus liittyy monin ihmeisiin.) Sitten todetaan, miten sairas parani sairaudestaan ja tuli Valamoon täyttämään lupauksen ja kiittämään pyhittäjäisiä.

Tällainen on tyypillinen parantumisihme.

Mutta ihmeitä on monenlaisia. Ja meille tutut Karjalan valistajat toimivat tänä päivänäkin meidän keskuudessamme monin tavoin. Esimerkiksi, eräällä itäsuomalaisella ortodoksirouvalla oli harras toive: että hänen miehensä liittyisi ortodoksiseen kirkkoon. Mies suhtautui uskontoon välinpitämättömästi, vaikka kävikin joskus vaimonsa seurana Valamossa. Eräänä yönä vaimo näki unessa pyhittäjä **Aleksanteri Syväriläisen**, joka sanoi hänelle: ”Herätä miehesi ja sano, että hänen pitää liittyä ortodoksiseen kirkkoon.” Vaimo teki työtä käskettyä, herätti miehen ja sanoi

varovaisesti, että ”kuule, etkö liittyisi ortodoksiseseen kirkkoon?” Mies vastasi unisena, että puhutaan siitä aamulla. Ja aamulla vaimon hämmästykseksi mies suostui ehdotukseen. Hänet liitettiin kirkkoon ja seuraavana kesänä he kävivät yhdessä Syvärin luostarissa kiittämässä pyhittäjä Aleksanteria.

Ihmeitä on kautta aikojen kirjattu ylös

* luostareissa. Esim. Sergei ja Herman Valamolaisen ihmeet. Liittyy luostarin omien pyhien muiston vaalimiseen -> halutaan tuoda pyhiä esille, tehdä omaa luostaria hengellisesti tunnetuksi pyhiinvaeltajille. Valamon ihmekokoelma on koottu juuri Valamon suuruuden vuosina.

* kun uusia pyhiä on kanonisoitu (Ihmeitä kerätty ennen kanonisointia ikään kuin todistusaineistoksi kanonisointia varten. Niin kuin esipaimen edellä mainitsi, ihmeet ovat yksi kanonisoinnin kriteeri. Ihmeitä on kirjattu ylös myös kanonisoinnin jälkeen, jolloin ne kertovat, miten pyhä toimii.

* pyhiä, joiden maanpäällisestä elämästä on säilynyt vain vähän tietoja, mutta joiden toiminnasta kuoleman jälkeen tiedetään sitäkin enemmän. Esim. Sergei ja Herman. Myös oman pyhäni Autuaan **Ksenia** kohdalla elämäkertatiedot ovat melko niukat, lähinnä irrallisia episodeja, mutta kuitenkin hän toimii ja vaikuttaa ihmisten elämässä jatkuvasti, myös täällä Suomessa. Suomessakin on Ksenia-nimisiä tyttöjä, jotka ovat syntyneet, kun lapsettomat vanhemmat ovat rukoilleet apua autuaalta Ksenialta.

Eräässä perheessä (Suomessa) tytär sairastui anoreksiaan. Vanhemmat turvautuivat autuaaseen Kseniaan, ja kun tyttären tilanne oli oikein vaikea, vanhemmat lukivat akatistospalvelusta autuaalle Ksenialle. Ja tytär alkoiikin toipua, niin nopeasti, että lääkärit olivat suorastaan närkästyneitä.

Eri tehtäviin erikoistuneet pyhät

Kirkon ja rukoilijoiden kokemus on osoittanut myös sen, että tietyt pyhät auttavat tietyissä asioissa. Puhutaan jopa erilaisiin tehtäviin ”erikoistuneista” pyhistä. Jokainen pyhä on elänyt ja kilvoitellut omalla erityisellä tavallaan ja kulkenut omaa elämäntietään, ja siksi jokainen pyhä auttaa meitä omalla erityisellä tavallaan. Esimerkiksi pyhä Nikolaos tunnetaan matkalla olevien suojelejana ja kaikkien hädässä ja ahdingossa olevien auttajana.

Profeetta **Elialta** rukoillaan kuivuuden aikana sadetta. Autuas **Ksenia** Pietarilainen auttaa työn saantiin, opiskeluun, perheen perustamiseen ja moniin perhe-elämään liittyvissä asioissa.

Lapsettomat vanhemmat pyytävät apua Herran esivanhemmilta Joakimilta ja Annalta, joka itse olivat pitkään lapsettomia. Pyhä **Fanurios** on meillä Suomessa melko tuntematon pyhä. Hän auttaa löytämään kadonneita tavaroita. Hänkin on sellainen pyhä, jonka elämästä ei tiedetä paljon mitään. Hän tuli tunnetuksi 1300-luvulla, kun Rodoksen muurien alta löydettiin häntä esittävä ikoni. Ikonista saattoi lukea nimen Fanurios ja hänellä oli risti kädessä, mistä voitiin päätellä, että hän oli marttyyri. Sen nimistä pyhää ei kuitenkaan mainittu vanhoissa marttyyrikertomuksissa. Myöhemmin Rodokselle rakennettiin pyhälle Fanuriokselle (27.8.) omistettu kirkko ja hänen avullaan alkoi tapahtua ihmeitä.

Listaa eri tehtäviin erikoistuneista pyhistä voisi jatkaa loputtomiin. Olen venäläisissä lähetissä nähnyt pitkiä luetteloja sairauksista ja ongelmista, joiden kohdalla neuvotaan, kenen pyhän puoleen kannattaa kulloinkin kääntyä. Kirkon taholta tätä tosin kritisoidaankin; mennään jo liiallisuuksiin.

Hedelmällisempää ja antoisampaa onkin rakentaa kiinteä suhde yhteen tai muutamaan pyhään ja turvautua heidän esirukouksiinsa. Se voi olla oma suojeluspyhä, se voi olla oman seurakunnan pyhä tai joku muu pyhä, joka on jollakin tapaa koskettanut meitä.

Tällainen läheinen pyhä voi parhaimmillaan olla kuin ystävä, johon me voimme turvautua ja joka on valmis auttamaan meitä. Kaikki tiedämme, että maallisia ystävyssuhteita hoidetaan ja vaalitaan ja että ystäviin pidetään yhteyttä. Sama pätee pyhiin. Omat aamu- ja iltarukoukset ovat niitä hetkiä, jolloin voimme vaalia näitä taivaallisia ystävyssuhteita. Tietysti muistamme myös näiden taivaallisten ystävien muistopäivät ja käydä silloin kirkossa, jos se vain on mahdollista.

Pyhän Johannes Venäläisen elämäkerrassa on liikuttava kertomus miehestä, joka piti pyhää Johannesta ystävänsä ja kävi aina kirkossa hänen muistopäivänään. Kerran hän sitten unohti pyhän muistopäivän. Silloin hän kadulla kulkiessaan kuuli äänen sanovan hänelle: ”Näinkö ystävät unohdetaan!” Hän ihmetteli mistä ääni tuli ja tajusi sitten, että oli unohtanut ”ystävänsä”, pyhän Johanneksen muistopäivän. Murheen murtamana hän matkusti Evian saarelle kirkkoon, jossa pyhän Johanneksen pyhäinjäännökset ovat, kävi siellä synnintunnustuksella ja katui unohdustaan. Kun pappi yritti lohduttaa häntä, hän sanoi vain: ”Luuletko, että on pikku juttu, jos jokin pyhä sanoo, että olet unohtanut hänet!”

Uusista pyhistä voisi mainita pyhittäjä **Sofronin**, joka vaikutti Englannissa Essexissä. Hänen kuolemastaan on vajaan 30 vuotta (k. 1993) ja hänet on äskettäin kanonisoitu pyhäksi. Luostarissa

Essexissä kävi pyhittäjä Sofronin eläessä (ja varmasti käy edelleenkin) paljon sairaita, jotka tulivat Kreikasta Englantiin leikkaukseen, ja heillä oli tapana tulla ensin vanhus Sofronin luo pyytämään häneltä esirukouksia ja siunausta ennen leikkausta. Joukossa oli erityisen paljon syöpää sairastavia. Ihmeellisiä parantumisia tapahtui jo vanhus Sofronin eläessä. Eräs koskettava tapaus sattui pari-kolme päivää vanhus Sofronin kuoleman jälkeen. Luostariin tuli perhe, jonka kolmetoistavuotiaalla pojalla oli aivokasvain. Leikkaus oli määrätty seuraavaksi päiväksi. Vanhemmat olivat murheissaan. He olisivat halunneet saada siunauksen vanhus Sofronilta, mutta tämä oli kuolleena arkussa keskellä kirkkoa. Luostariin oli tullut hautajaisia varten eräs pappismunkki **Tihon** Athokselta Simonopetran luostarista. Hänen kävi sääliksi vanhempia ja niin hän ehdotti Essexin luostarin pappismunkille, vanhus Sofronin läheiselle oppilaalle isä **Zachariaalle**, että he lukisivat jonkin rukouksen lapsen puolesta. Näin tehtiin. He toimittivat pienen rukouspalveluksen. Kun he olivat lopettaneet, vieraileva isä Tihon sanoi isä Zachariaalle: ”Tiedätkö mitä, mikset pane lasta kulkemaan vanhus Sofronin arkun ali. Silloin hän paranee. Me vain tuhlataan aikaa lukemalla näitä rukouksia.” (Heidän rukouksissa ei ole voimaa, mutta vanhus Sofroni voi auttaa, vaikka onkin kuolleena arkussa.) Isä Zacharias vastusteli ja sanoi, ettei hän voi tehdä sitä. Ihmiset alkaisivat puhua, että vanhus Sofroni on tuskin kuollut ja heti luostarissa yritetään edistää hänen kanonisointia. Mutta hän pyysi isä Tihonia tekemään sen. Isä Tihon oli vieras Athosvuorelta ja saattoi tehdä sen ilman, että se herättäisi ikäviä puheita. Ja niin he tekivät: isä Tihon otti lasta kädestä ja pani hänet kulkemaan vanhus Sofronin arkun alitse. Seuraavana päivänä lapsi leikattiin, kallo avattiin, mutta kasvainta ei ollut. Kirurgit ihmettelivät asiaa, koska aiemmin otetuissa röntgenkuvissa ja tutkimuksissa kasvain näkyi selvästi, he arvelivat, että kyseessä oli ollut vain jonkinlainen tulehdus. Seuraavalla viikolla koko perhe tuli uudelleen luostariin vanhus Sofronin haudalle kiittämään tapahtuneesta ihmeestä.

Ihmeitä tekevät ikonit

Pyhät tekevät ihmeitä. Mutta ihmeitä tapahtuu myös ikonien välityksellä. Puhutaan ihmeitä tekevästä ikoneista. Niistä valtaosa on Jumalansynnyttäjän ikoneita, joita on satoja ympäri maailmaa, Suomessakin useampia. Valamon luostarissa, esimerkiksi, on kolme ihmeitätekevää Jumalansynnyttäjän ikonia.

Tässä haluan mainita Tinoksen Jumalanäidin ikonin Kreikassa Tinoksen saarella. Ikoni löytyi ihmeellisesti maasta vuonna 1823, kun Jumalanäiti oli ilmestynyt kolme kertaa hurskaalle nunna

Pelagialle ja käskenyt kaivaa ikonin maasta. Jumalanäidin osoittamalta paikalta todella löytyi kaivauksissa Jumalansynnyttäjän ilmestysjuhlan ikoni. Sitä varten rakennettiin mahtava kirkko ja Tinoksesta tuli Jumalanäidin tärkein pyhiinvaelluspaikka Kreikassa. Siellä on tapahtunut lukemattomia ihmeitä.

Kerro teille Tinoksen Jumalanäitiin liittyvän ihmeen, joka tapahtui suomalais-kreikkalaiselle perheelle. Perhe oli pyhiinvaellusmatkalla Tinoksella ja mukana oli kaksi perheen kolmesta tyttärestä. Nuorimmainen oli 8-vuotias ja hänellä oli oma salainen rukouspyyntö Jumalanäidille, niin kuin myöhemmin kävi ilmi. Hän olisi halunnut kulkea polvillaan kirkkoon, niin kuin monet pyhiinvaeltajat siellä tekevät, mutta vanhemmat eivät antaneet.

Perhe kävi kirkossa kumartamassa Jumalanäidin ihmeitä tekevää ikonia, ja kun he lähtivät pois, pikkutyttö kysyi vanhemmiltaan, pääseekö hän Tinokselle kiittämään, jos Jumalanäiti antaa sen, mitä hän on pyytänyt. Tässä vaiheessa vanhempien uteliaisuus heräsi ja he kysyivät, mitä tyttö oli pyytänyt. Tyttö vastasi: ”Minä pyysin, että meille syntyisi vauva.” Vanhemmat naurahtivat. He olivat nelissäkymmenissä, heillä oli kolme tytärtä eikä enää mitään aikomuksia hankkia lisää lapsia.

Perhe palasi Ateenaan, jossa he asuvat. Jonkin ajan kuluttua perheen äidillä alkoi olla kummallisia tuntemuksia ja hän meni lääkäriin. Hänen ällistyksensä oli suuri, kun lääkäri ilmoitti hänelle diagnoosin: ”Rouva hyvä, Te olette raskaana.” Kun perheen pikkutyttö kuuli vauvauutisen, hän polvistui kotona Jumalanäidin ikonin eteen ja alkoi itkeä ilosta. Aikanaan perheeseen syntyi kolmen tyttären jälkeen terve poikavauva, joka vietiin kastettavaksi Tinokselle.

Ihmeen tarkoitus

Ihmeistä on aina mielenkiintoista kuulla, niitä on viehättävä lukea. Mutta kristittyinä meidän on myös kysyttävä, mikä on ihmeen tarkoitus. Miksi ihmeitä tapahtuu tai miksi niitä tarvitaan?

Vastauksia on muutamia.

- Ensinnäkin, ihmeitä tapahtuu Jumalan kunniaksi ja pyhän kirkastamiseksi, pyhän esiin nostamiseksi.
- Toiseksi, ihme voidaan antaa uskon vahvistukseksi ja ihmisen pelastukseksi. Meidän silmissä ”kelvoton” ihminen voi kokea ihmeen, jos se koituu hänelle pelastukseksi.
- Kolmanneksi, Jumala voi vahvistaa ihmeen kokenutta johonkin tehtävään, kohtaamaan vastoinkäymisen tai menetyksen tms.

- Joskus ihmettä ei ole tarkoitettu vain sen kokeneelle ihmiselle, vaan hänen kauttaan suuremmalle joukolle.

Ne, jotka tuntevat pyhittäjä **Serafim Sarovilaisen** elämäkerran, muistavat varmasti keskustelun, jonka hän kävi talvisessa metsässä hengellisen lapsensa **Nikolai Motovilovin** kanssa. Pyhittäjä Serafim yritti selittää Nikolaille, mitä Pyhän Hengen armo on ja mitä Pyhän Hengen saaminen, hankkiminen tarkoittaa. Nikolain oli vaikea ymmärtää asiaa ja keskustelu venyi ja venyi. Lopulta pyhittäjä Serafimin puhuessa hänen kasvonsa kirkastuivat ja loistivat niin kuin aurinko, ja Nikolain oli vaikea katsoa niitä. Samalla Nikolai tunsi metsässä lumikinosten keskellä suunnatonta lämpöä ja autuutta, hän tunsi hyvän tuoksun ja koki sellaista onnea, jota ei voi kuvailla. Ja pyhittäjä Serafim sanoi, että tuota kokemusta ei ollut tarkoitettu vain Nikolaille, vaan hänen kauttaan kaikille, koko maailmalle. Ja todella, tuosta Nikolain kokemuksesta on tullut koko ortodoksisen maailman omaisuutta.

Näin yhden ihmisen kokema ihme tai hengellinen kokemus, voi vahvistaa ja rikastuttaa kaikkia, koko yhteisöä ja koko kirkkoa!

Suomessa tämä voi **ehkä** olla ongelma, kun pienessä kirkossa kaikki tuntevat toisensa. Asiat henkilöityvät helposti, voi syntyä kateutta ja monenlaista puhetta, sellaista ”mikähän se tuokin luulee olevansa, kun on muka saanut kokea sellaisen ihmeen.” Tällaisen puheen sijasta meidän tulisi ymmärtää, että Jumalan ihmeet ovat yhteistä omaisuutta ja ne on tarkoitettu rikastuttamaan meitä kaikkia.